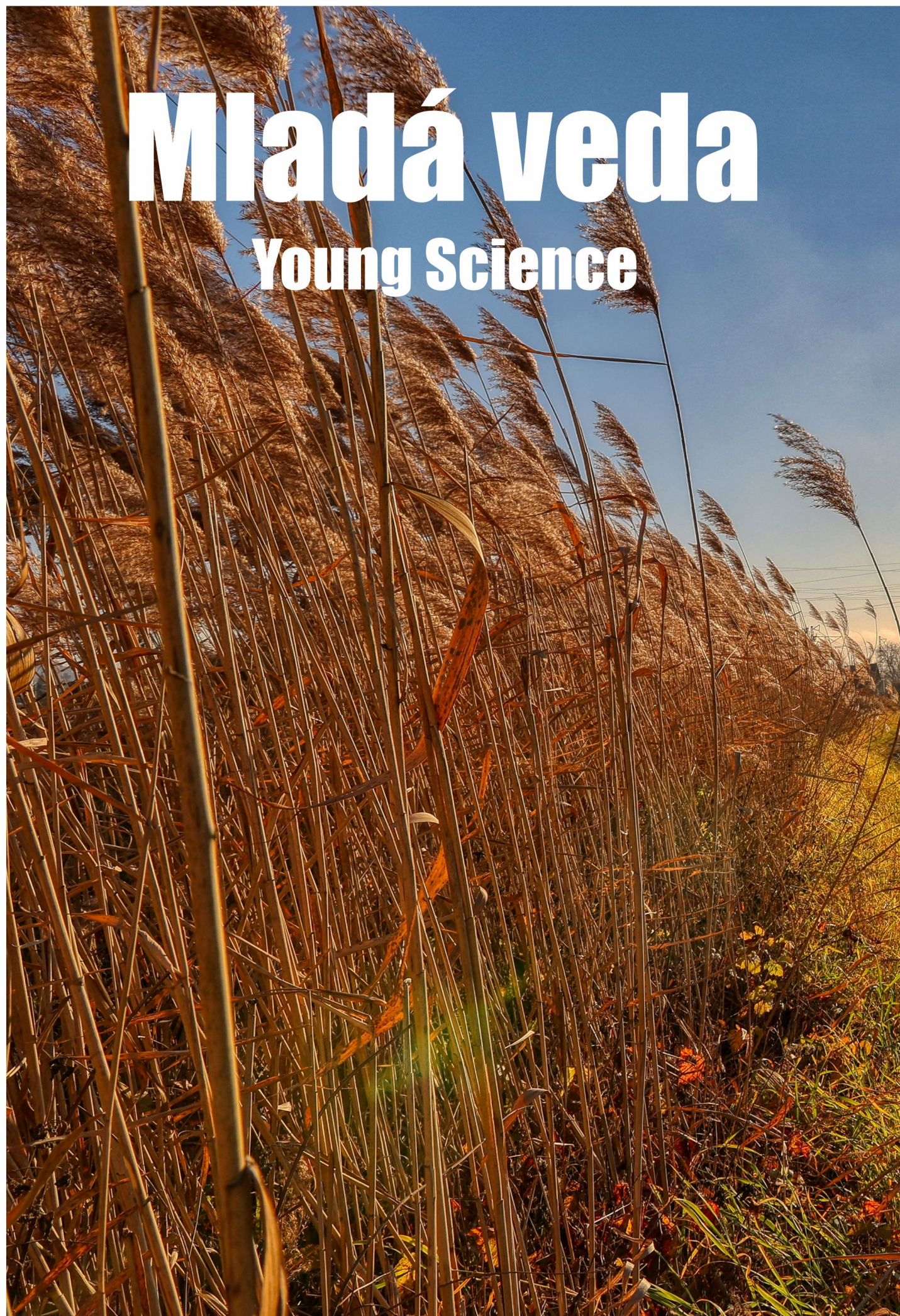

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 3, ročník 11., vydané v septembri 2023

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Pri Toryse. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

Mgr. Jakub Köry, PhD. (School of Mathematics & Statistics, University of Glasgow, Glasgow)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

PREHĽAD KOMPENZAČNÝCH OPATRENÍ Z TITULU NÁRASTU CIEN STAVEBNÝCH KOMODÍT

OVERVIEW OF COMPENSATORY MEASURES DUE TO THE INCREASE
IN THE PRICES OF CONSTRUCTION COMMODITIES

Silvia Ďubek, Marek Ďubek ¹

Silvia Ďubek pôsobí ako odborná asistentka na Katedre technológie stavieb Stavebnej fakulty na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave. V oblasti výskumu sa venuje problematike kalkulovania nákladov zariadenia staveniska, návrhu modelu hodnotenia nákladov zariadenia staveniska, ale aj podnikateľskej etike v stavebníctve. Marek Ďubek pôsobí ako docent na Stavebnej fakulte Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Vo svojom výskume diagnostike konštrukcií.

Silvia Ďubek act as research assistant at the Department of Building Technology at the Faculty of Civil Engineering at the Slovak University of Technology in Bratislava. In the area of research, it deals with the calculation of the costs of construction site equipment, the design of a cost assessment of construction site equipment, as well as with business ethics in construction. Marek Ďubek works as an associate professor at the Faculty of Civil Engineering of the Slovak University of Technology in Bratislava. His research is about diagnostics of Construction.

Abstract

The current unstable market from the point of view of prices can be observed not only in the construction sector. Sharp fluctuations in the price of construction commodities caused significant complications in construction. However, methodological guidelines were gradually created to help determine the value of compensation for these unpredictable phenomena. Individual methodologies, whether for new buildings or ongoing ones, have targeted help in some components of the calculation formula. The article provides an overview of compensatory measures, their compensation goals, validity, impact estimation and overall evaluation. The article also includes a selection of some load-bearing materials in the construction industry, which were displayed with the price at a time when the fluctuation is obvious.

Key words: construction sector, calculation formula, methodology

¹ Adresa pracoviska: Ing. Silvia Ďubek, PhD., doc. Ing. Marek Ďubek, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Stavebná fakulta, Radlinského 11, 910 05 Bratislava
E-mail: silvia.dubek@stuba.sk, marek.dubek@stuba.sk

Abstrakt

Aktuálny nestabilný trh z pohľadu cien badať nielen v stavebnom sektore. Prudké výkyvy nárastu cien stavebných komodít spôsobili značné komplikácie vo výstavbe. Postupne však vznikali metodické usmernenia, ktoré majú napomôcť pri určovaní hodnoty kompenzácie týchto nepredvídateľných javov. Jednotlivé metodiky či už na nové stavby alebo prebiehajúce majú cieľnú pomoc v niektorých zložkách kalkulačného vzorca. Článok prináša prehľad kompenzačných opatrení, cieľmi ich kompenzácie, platnosťami, odhadom dopadov a celkové zhodnotenie. V článku je aj výber niektorých nosných materiálov v stavebníctve, ktoré boli zobrazené s cenou v čase, kde je zrejмый výkyv.

Kľúčové slová: stavebný sektor, kalkulačný vzorec, metodika

Úvod

Štandardná inflácia každoročne upravuje ceny stavebných materiálov, či už nahor alebo nadol. Ich hodnota alebo smer sú nepredvídateľné a závisia od viacerých faktorov. Pritom ich výrazný výkyv má dopad na cenu stavby, kalkuláciu zhotoviteľa, investorove investície atď. Podľa materiálu a jeho množstva na stavbe to môže mať až výrazný vplyv na cenu. Napríklad nárast ceny ocele nemá veľký dopad na pozemnú stavbu, kde je malé zastúpenie výstuže v celom objeme stavby, ale v prípade celého mosta z ocele, to môže mať obrovský dopad na cenu stavby.

Inflácia, nárast cien materiálov a práce, spotrebných komodít alebo pohonných hmôt, nedostatok surovín na trhu alebo iné faktory ovplyvňujú zložky kalkulácie nielen zhotoviteľov, ale aj subdodávateľov, výrobcov materiálov, prepravcov atď.

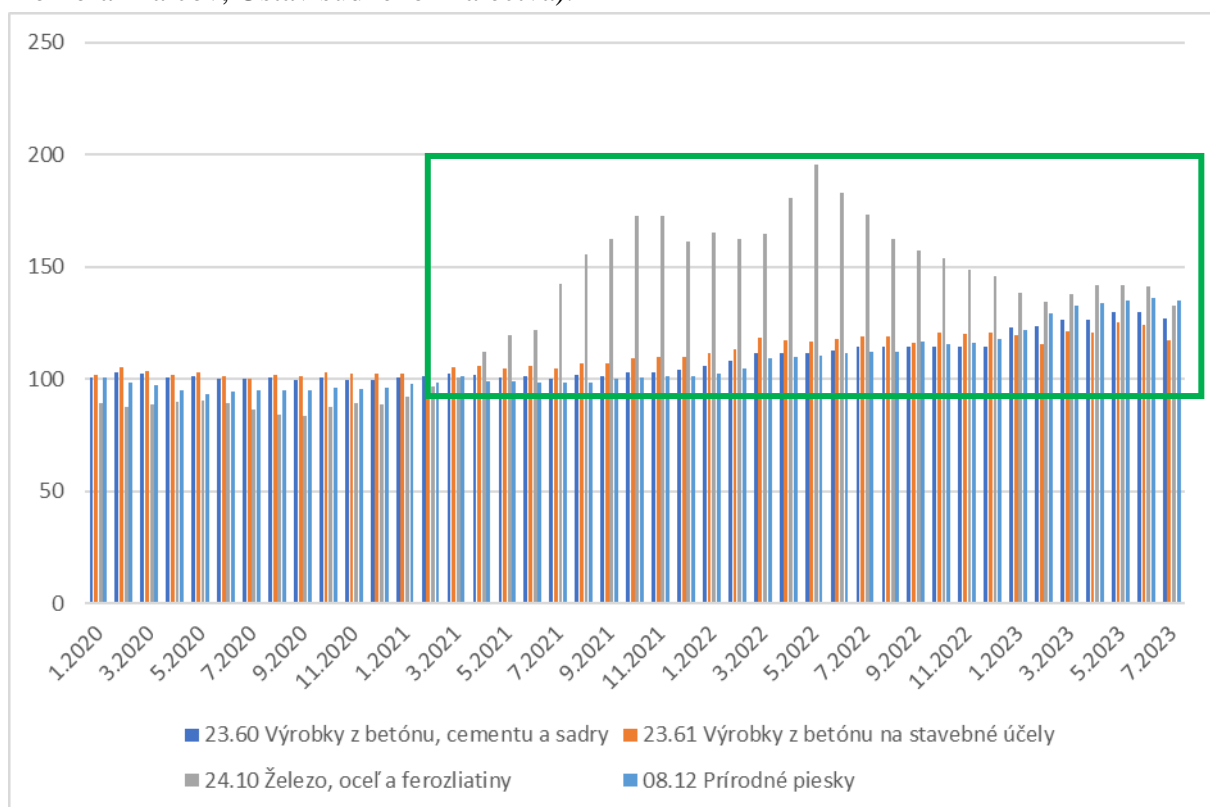
V priebehu roka 2021 došlo vplyvom určitých udalostí spomínaných aj v metodikách ÚVO a MINDOP k prvému nárastu cien stavebných materiálov a prác. Na základe publikovaných údajov Štatistického úradu SR možno pozorovať stúpajúci vývoj hodnoty indexu cien stavebných materiálov. Okrem ŠÚSR prezentuje nárast cien stavebných prác a materiálov aj CENEKON (tvorca komerčnej databázy), prípadne ODIS, KALKULUS atď., ktorí do svojich cien zapracovávajú ceny stavebných materiálov, práce a ostatných vstupov, aby rozbormi vykalkulovali aktuálnu reprezentatívnu trhovú hodnotu položiek (prác a materiálov). Pri podpise zmluvy je každý dodávateľ (zhotoviteľ) v pozícii tej odbornej garancie dodania diela načas a v dohodnutej cene (Kros a.s., 2021; Kros a.s., 2022; Kros a.s., 2022). Dohodnutá cena sa odvíja od interných skúseností v minulosti realizovaných stavieb, vlastnej kalkulácie, zazmluvnených subdodávateľov a určitej predikcie pokračujúceho štandardného predvídateľného nárastu cien komodít na trhu, tzv. indexu vývoja cien vedený ŠÚSR, ďalej na ÚSZ, alebo na SKOHMAZ. Ten sa dá uvažovať do rizika (ziskovej časti) zhotoviteľa ako určitá predikcia – očakávaný akceptovateľný fakt, zakomponovaný do ceny diela. Skúsenosti z realizácií mu pritom napomáhajú ho s určitou odhadovanou hodnotou kalkulovať do ceny diela. Na základe interných prieskumov a dotazníkov si ho zhotoviteľa určujú spätne za posledné 3 roky.

Na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky, ktorý tvorí indexy stavebných prác, materiálov a výrobkov spotrebovaných v stavebníctve, je možné konštatovať celkový nárast cien v sledovanom období od roku 2015 až po súčasnosť. Ceny vybraných reprezentantov sa zisťujú vrátane všetkého materiálu, kompletných nákladov na

realizáciu stavby (objektu) a zisku. Ceny sú uvádzané bez DPH. V časti DATACUBE sú aj indexy pre stavby podľa štatistickej klasifikácie stavieb.

Je potrebné rozlišovať predpokladateľnú zmenu (nárast alebo pokles), ktorá má základňu v predošlých údajoch vývoja cien, a nepredvídateľný výkyv, ktorý má rôzne pôvody (COVID, konflikt na Ukrajine, nedostatok suroviny alebo materiálu alebo pracovnej sily, zvyšovanie cien energií, atď...), čiže vstupy, ktoré nie je možné pri kalkulovaní ceny predvídať.

Na zobrazenie nepredvídateľného nárastu ceny materiálu na trhu v SR je ďalej v tabuľke 1 a obrázku 1 zobrazených niekoľko nosných materiálov v stavebníctve (Datacube; Komora znalcov, Ústav súdneho znalectva).

Obr. 1 – Vývoj indexov výrobných cien vybraných stavebných materiálov, kde zelenou oblasťou je znázornená nepredvídateľnosť výkyvov
Zdroj: 1.Datacube

	1.2020	2.2020	3.2020	4.2020	5.2020	6.2020	7.2020	8.2020	9.2020	10.2020	11.2020	12.2020
23.60 Výrobky z betónu, cementu a sadry	100,7	102,7	102,2	100,8	101	100,2	100,1	100,6	99,8	100,4	99,4	99,7
23.61 Výrobky z betónu na stavebné účely	102	105,5	103,8	102	103	101,1	100,3	102,1	101,3	103,2	102,4	102,6
24.10 Železo, oceľ a ferozliatiny	89,3	87,8	88,7	89,9	90,1	89,2	86,2	83,9	83,8	87,3	89,1	88,6
08.12 Prírodné piesky	100,7	98,2	97,5	94,7	93,2	94,5	95,1	95,2	95	96,1	95,6	96,2

1.2021	2.2021	3.2021	4.2021	5.2021	6.2021	7.2021	8.2021	9.2021	10.2021	11.2021	12.2021	1.2022	2.2022	3.2022	4.2022	5.2022	6.2022
100,5	101,1	102,4	101,9	100,4	101,1	100,2	101,6	101,4	103	103	104	106,1	108,3	111,7	111,3	111,6	112,7
102,5	102,7	105,5	106,1	104,9	106,1	104,5	106,8	106,9	109,5	109,7	109,8	111,5	113,1	118,2	117,4	116,9	117,7
92,2	96,4	100,9	112,1	119,8	121,7	142,7	155,6	162,5	172,6	172,6	161,2	165,2	162,4	164,5	180,7	195,9	183,3
97,6	98,5	101,5	99,2	99,1	98,2	98,2	98,4	99,9	100,4	101,1	101,2	102,2	104,9	109,2	109,9	110,4	111,3

7.2022	8.2022	9.2022	10.2022	11.2022	12.2022	1.2023	2.2023	3.2023	4.2023	5.2023	6.2023	7.2023
114,4	114,4	114,4	114,4	114,4	114,4	122,7	123,5	126,6	126,6	130,1	129,6	126,8
119,2	118,9	116,4	120,5	120,4	120,6	119,4	115,8	121,3	120,5	125,2	124	117,2
173,3	162,3	157,1	153,9	148,5	145,9	138,3	134,4	137,9	141,8	141,9	141,5	132,9
111,9	112,1	116,9	115,5	117,6	117,6	121,6	129	132,6	134,1	135,2	135,9	134,9

Tabuľka 1 – Vývoj indexov cien stavebných prác a materiálov v tabuľkovej forme

Zdroj: Datacube

Hodnota a cena

Hodnota je (v ponímaní všeobecnej hodnoty nehnuteľností): výsledná objektivizovaná hodnota nehnuteľností a stavieb, ktorá je znaleckým odhadom ich najpravdepodobnejšej ceny ku dňu ohodnotenia, ktorú by tieto mali dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže, pri poctivom predaji, keď kupujúci aj predávajúci budú konať s patričnou informovanosťou i opatrnosťou a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprimeranou pohnútkou.

Podľa Nariadenia EP č. 575/2013 trhová hodnota je odhadovaná suma, za ktorú by sa mohol majetok ku dňu ocenenia vymeniť medzi ochotným kupujúcim a ochotným predávajúcim v rámci transakcie na základe nezávislého vzťahu po náležitom marketingu, pričom by každá strana konala riadne informovaná, obozretne a bez nátlaku“.

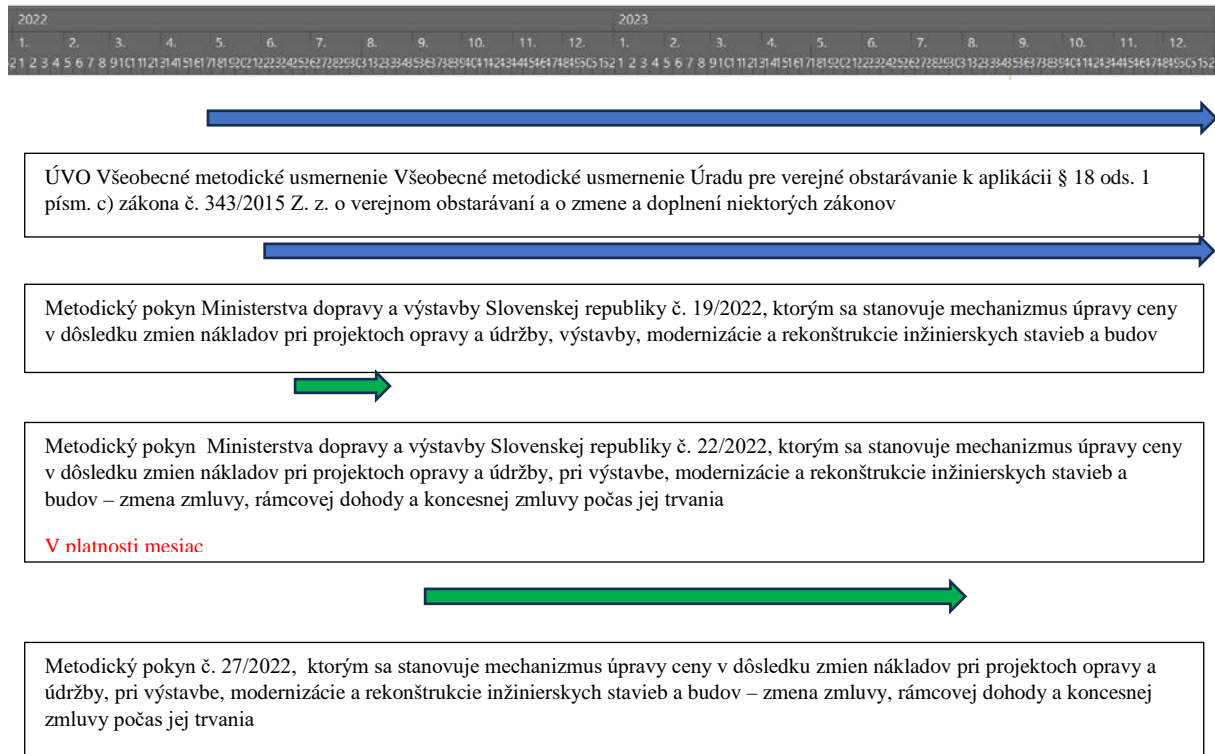
Cena (definícia, jej tvorba a obsah) podľa zákona o cenách:

- § 2 Základné pojmy; je peňažná suma dohodnutá pri nákupe a predaji tovaru. Za cenu podľa tohto zákona sa považuje aj tarifa. Rozdiel medzi cenou nakúpeného tuzemského alebo dovezeného tovaru, ktorý sa v nezmenenom stave predáva ďalej, a cenou, za ktorú sa predáva, sa považuje za cenu obchodného alebo sprostredkovateľského výkonu, aj keď nie je výslovne a samostatne dohodnutá. Ekonomicky oprávnenými nákladmi rozumejú náklady na obstaranie zodpovedajúceho množstva priameho materiálu, mzdové a ostatné osobné náklady a v prípade platného systému regulácie miezd len tie, ktoré tomuto systému zodpovedajú, technologicky nevyhnutné ostatné priame a nepriame náklady a náklady obehu; pri posudzovaní ekonomicky oprávnených nákladov sa vychádza z vývoja obvyklej úrovne týchto nákladov v porovnateľných ekonomických podmienkach s prihliadnutím na osobitosti daného tovaru. Primeraným ziskom rozumie zisk vychádzajúci z vývoja obvyklého podielu zisku tuzemského tovaru na ekonomicky oprávnených nákladoch s prihliadnutím na kvalitu tovaru, obvyklé riziko výroby alebo obehu a vývoj dopytu na tuzemskom trhu.

- § 3 Dohodovanie ceny; Dohoda o cene je dohoda o výške ceny alebo dohoda o spôsobe, akým sa cena vytvorí, s podmienkou, že tento spôsob cenu dostatočne určuje. Dohoda o cene vznikne aj tým, že kupujúci zaplatí cenu tovaru vo výške požadovanej predávajúcim. Pri dohodovaní ceny je záväzné vymedzenie tovaru názvom, prípadne aj číselným kódom colného sadzovníka alebo číselným kódom podľa osobitného predpisu, jednotkou množstva, kvalitatívnymi a dodacími podmienkami alebo inými podmienkami dohodnutými dohodou strán (ďalej len „dohodnuté podmienky“). Súčasťou ceny tovaru vymedzeného dohodnutými podmienkami môžu byť úplne alebo sčasti náklady na obstaranie, spracovanie, obeh tovaru a zisk. Ak nie je dohodnuté alebo osobitným predpisom ustanovené inak, súčasťou ceny je aj daň z pridanej hodnoty, príslušná spotrebná daň a pri dovážanom tovare aj clo a iné platby vyberané v rámci uplatňovania nesadzobných opatrení ustanovené osobitnými predpismi (Zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách, 1996).

Vývoj navrhovaných riešení zo strany kompetentných inštitúcií

Vývoj návrhov riešení prichádzal na konci prvej polovice roka 2022 od ministerstva dopravy a to pre budúce verejné zákazky a tie, ktoré prebehajú. Zároveň svoju analýzu vydal aj úrad pre verejné obstarávanie – pozri obr. 2 ďalej. Modrými šípkami sú platné legislatívne metodiky, vyjadrenia a zelenými platnosti ostatnej legislatívy (metodík).

Obr. 2 – Analýza verejného obstarávania
Zdroj: autori

Vyjadrenia dotknutých inštitúcií v chronologickom slede:

- ÚVO Všeobecné metodické usmernenie Všeobecné metodické usmernenie Úradu pre verejné obstarávanie k aplikácii § 18 ods. 1 písm. c) zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Metodický pokyn Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 19/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, výstavby, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov (pre budúce zmluvy) (účinnosť od 8.6.2022).
- Metodický pokyn Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 22/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, pri výstavbe, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov – zmena zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas jej trvania (platnosť od 13.07.2022 do 23.9.2022) – nahradený pokynom 27/2022.
- Metodický pokyn č. 27/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, pri výstavbe, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov – zmena zmluvy, rámcovej dohody a

koncesnej zmluvy počas jej trvania (účinnosť od 23.9.2022), zrušený dňa 18.07.2023 s účinnosťou od 16.08.2023.

Obsahy metodík

Metodický pokyn 19/2022, pre nové stavby

Metodický pokyn Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 19/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, výstavby, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov.

$$P_t = 0,10 + 0,20 * \left(\frac{HICP_t}{HICP_{t_0}}\right) + 0,08 * \left(\frac{D_t}{D_{t_0}}\right) + 0,62 * \left(\frac{CMI_t}{CMI_{t_0}}\right) \quad (1)$$

Základným predpokladom pre uplatnenie mechanizmu indexácie je pre zhotoviteľa stavby dodržiavanie zmluvne stanoveného a odsúhlaseného harmonogramu výstavby stavby vrátane lehôt výstavby. Pre aplikáciu mechanizmu indexácie je rozhodujúcim obdobím kvartál, pričom:

- a) referenčným obdobím (označené ako obdobie „t_0“) je kvartál, do ktorého spadá kalendárny deň, v ktorý uplynula lehota na predkladanie ponúk do súťaže na zhotovenie stavby;

Indexácia na základe usmernenia Ministerstva dopravy počíta s pomerným rozdelením nákladov výstavby, na základe 4 skupín, v pomere 10% / 20% / 8% / 62%. Prvá 10% časť reprezentuje časť nákladov nepodliehajúcich indexácií. V 20% časti metódy indexácie dáva do pomeru rozdiely indexov harmonizovaných spotrebiteľských cien, ktoré by mali podľa usmernenia kompenzovať náklad na pracovnú silu. Tretia časť vzorca (8%) reprezentuje zmenu ceny pohonných hmôt – motorovej nafty. Najväčší podiel vyjadruje posledná časť tvoriaca 62%, reprezentujúca zmenu výrobných cien stavebných materiálov, zaznamenávaných na základe indexu cien stavebných materiálov a výrobkov spotrebovaných v stavebníctve.

Metodický pokyn 27/2022 platný od 23.9.2022 do 16.08.2023, pre existujúce stavby

Metodický pokyn č. 27/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, pri výstavbe, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov – zmena zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas jej trvania.

$$P_m = \left(\frac{\text{Material } m_t}{\text{Material } m_{t_0}}\right) - TR \text{ priem } m_{t_{\text{riziko}}} \quad (2)$$

$$\text{Navýšenie } P_m = [(P_m * JC_m) - JC_m] * \text{Množstvo}_m$$

Navýšenie P = súčet navýšených hodnôt za jednotlivé materiály

Článok 2:

- (1) Metodický pokyn a mechanizmus úpravy ceny sú verejní obstarávatelia a obstarávatelia (ďalej len „obstarávateľ“) povinní uplatňovať na výpočet hodnoty

dodatku zmluvy (navýšenie a nárokov) v dôsledku vopred nepredvídateľných zmien nákladov

na stavebné materiály (ďalej len „mechanizmus výpočtu navýšenia“) pri všetkých obstaraných stavbách v zmysle Článku 1, ods. 1.

- (2) Pre aplikáciu mechanizmu úpravy ceny je rozhodujúcim obdobím kvartál, pričom:
- referenčným kvartálom (označené ako kvartál „ t_0 “) je kvartál do ktorého spadá kalendárny deň, v ktorý uplynula lehota na predkladanie ponúk do súťaže na zhotovenie stavby;
 - rozhodujúcim kvartálom (označené ako kvartál „ t “), je kvartál, v ktorom prebiehala realizácia stavby a za ktorý si zhotoviteľ stavby uplatňuje mechanizmus úpravy ceny;
 - obdobím na výpočet očakávaného rizika (označené ako „ t_{riziko} “) na základe vývoja ceny konkrétneho vybraného stavebného materiálu („ m “) je obdobie 5 rokov predchádzajúce referenčnému kvartálu „ t_0 “.
- (3) Hodnoty v EUR vyjadrení za mernú jednotku (jednotkové ceny) vybraných stavebných materiálov (označené ako „ m “) odporúčame pre referenčné obdobie stanoviť nasledovnými spôsobmi:
- Jednotkové ceny vybraných stavebných materiálov (označené ako „ m “) za referenčné obdobie je možné stanoviť (určiť, posúdiť) na základe znaleckého posudku. Znalecký posudok bude obsahovať jednotkové ceny pre jednotlivé materiály („ m “) za kvartál „ t_0 “ a tým stanoví základňu ku ktorej budú vypočítané nárasty medzi kvartálmi „ t_0 “ a „ t “. Znalecký posudok dáva vypracovávať verejný obstarávateľ, obstarávateľ alebo zhotoviteľ.
 - Jednotkové ceny pre vybrané stavebné materiály („ m “) je možné v prípade dostupných relevantných údajov vypočítať alebo stanoviť z projektovej dokumentácie, z predloženej ponuky vo verejnom obstarávaní (rozbor položky alebo kalkulačný vzorec) alebo z dokumentov (napríklad výkaz výmer, dokumentácia na realizáciu stavby vrátane jej zmien a úprav) uvedených v zmluve.
 - Jednotkové ceny vybraných stavebných materiálov („ m “) v rámci stanovených CPA kódov v prípade dostupných relevantných údajov je prípustné stanoviť z predložených faktúr za jednotlivé materiály vymedzené podstatnými dodaciami a kvalitatívnymi podmienkami platnosti ceny. Zásadne je nutné zabudovanie týchto materiálov na stavbe podľa platnej DRS. Použije sa len konkrétna faktúra dodávateľa materiálu zhotoviteľovi, ktorá je časovo najbližšia ku dňu ukončenia lehoty predkladania ponúk do súťaže na zhotovenie predmetnej stavby, a ktorá obsahuje jednotkovú cenu za materiál. Uvedená jednotková cena sa preindexuje späť (prevedie) do obdobia „ t_0 “ použitím indexov. Jednotková cena daného materiálu („ m “) v čase „ t_0 “ sa vypočíta ako podiel hodnoty indexu daného materiálu („ m “) v kvartáli prislúchajúceho dňu vystavenia faktúry a hodnoty indexu daného materiálu („ m “) v čase „ t_0 “ a výsledok tohto výpočtu je následne použitý na predelenie jednotkovej ceny daného materiálu („ m “) uvedenej vo faktúre.

K tejto problematike bola ministerstvu spravodlivosti zaslaná prosba o vyjadrenie, k akému odvetviu je možné toto zadanie zadať – pozri analýzu ďalej.

RUŠÍM

1. Metodický pokyn č. 27/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, pri výstavbe, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov – zmena zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas jej trvania s dátumom účinnosti 23.9.2022 (ďalej len „metodický pokyn č. 27/2022“),
2. Metodický pokyn Ministerstva dopravy Slovenskej republiky č. 1/2023, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch modernizácie a novovýrobe dráhových vozidiel – zmena zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas jej trvania s dátumom účinnosti 8.2.2023 (ďalej len „metodický pokyn „1/2023“),
3. Metodický pokyn Ministerstva dopravy Slovenskej republiky č. 6/2023, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby dráhových vozidiel – zmena zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas jej trvania s dátumom účinnosti 28.3.2023 (ďalej len „metodický pokyn č. 6/2023“).

Obr. 3 – Výrez z dokumentu: Rozhodnutie ministra o zrušení metodického pokynu 27/2022
Zdroj: Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, 2023

Výrobná a nákupná cena

Výrobné ceny vybraných materiálov používaných v stavebníctve podľa členenia CPA: index december 2005=100 [sp1823ms]

Pre analytické potreby sa počítajú aj indexy cien materiálov a výrobkov spotrebovávaných v stavebníctve (výrobné ceny). Do výpočtu sa dosadzujú indexy cien tuzemských výrobcov vybraných stavebných materiálov prevzaté zo štatistiky cien priemyselných výrobcov. Vybraným 89 skupinám KP boli pridelené váhy rovné relatívnemu podielu hodnotového objemu reprezentanta na celkovom hodnotovom objeme stavebných materiálov spotrebovávaných v príslušnom smere výstavby a celkovej stavebnej výrobe v roku 2015.

Indexy nákupných cien vybraných stavebných materiálov podľa klasifikácie CPA 2015 - štvrťročne [sp1808qs]

Indexy cien materiálov a výrobkov spotrebovávaných v stavebníctve obsahujú 95 skupín materiálov a výrobkov zatriedených podľa klasifikácie produkcie (KP). Indexy reprezentantov sú preberané z mesačných indexov cien priemyselných výrobcov. Váhy pre výpočet indexu boli odvodené od relatívneho podielu hodnotového objemu reprezentanta na celkovom hodnotovom objeme stavebných materiálov spotrebovávaných v stavebnej výrobe v roku 2015. Základom pre výpočet indexu je priemer roka 2015.

Okrem indexov výrobných cien materiálov a výrobkov spotrebovávaných v stavebníctve sa počítajú štvrťročné indexy nákupných cien (ceny, za ktoré stavebné organizácie nakupujú materiál). Schéma obsahuje 197 skupín materiálov zatriedených podľa Klasifikácie produkcie (KP). Princíp výpočtu je podobný ako pri indexoch spracovaných z výrobných cien materiálov. Základom pre výpočet indexu je priemer roka 2015 .

Metóda zisťovania: Vybraní stavební dodávatelia poskytujú ceny za reprezentantov bez dane z pridanej hodnoty. Schéma indexu cien stavebných prác je zostavená z reprezentantov vybraných položiek stavebných materiálov Klasifikácie CPA 2015. Do ceny stavebných prác za mernú jednotku sú započítané všetky náklady potrebné na vybudovanie stavebného objektu, t. j. materiál, polotovary, mzdové náklady, náklady na prevádzku stavebných strojov, dopravné náklady, podiel vedľajších nákladov (okrem zariadenia staveniska) a zisk (Štatistický úrad Slovenskej republiky).

Záver

Podľa autorových orientačných prepočtov dosahuje kompenzácia podľa metodiky 19/2022 oproti metodike 27/2022 dvoj až dva a pol násobnú hodnotu. Oproti indexu vývoja cien v stavebníctve je to v niektorých prípadoch až tri a pol násobne. V zmysle kalkulačného vzorca je potrebné rozlišovať, čo jednotlivé metodiky kompenzujú. Aj z toho dôvodu sú tieto rozdiely výrazné. V súčasnosti nie je platná žiadna metodika na kompenzáciu prudkého nárastu cien stavebného materiálu pre prebiehajúce stavby. Všetky úkony začaté do účinnosti tohto rozhodnutia, po písomnom potvrdení doručenia kompletnej dokumentácie od investora (verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa), sa dokončia podľa v tom čase platných a účinných metodických pokynov č. 27/2022, 1/2023 a 6/2023. Nové stavby sa riadia stále platným metodickým pokynom 19/2022, ktorý presne stanovuje spôsob kompenzácie.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
Ing. Radovan Majer, PhD.*

Použitá literatúra

1. Datacube, Indexy cien stavebných prác a materiálov – štvrťročne, Dostupné na internete: http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/sp2063qs/v_sp2063qs_00_00_00_sk
2. Datacube, Indexy cien stavebných prác podľa Klasifikácie stavieb, Dostupné na internete: http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/sp2067rs/v_sp2067rs_00_00_00_sk
3. Komora znalcov, Indexy cien stavebných prác podľa Klasifikácie stavieb, Dostupné na internete: https://www.komoraznalcov.sk/images/Index/INDEXY_cien_-_stavebnictvo_celkom.pdf
4. Kros a.s., (2021) Aktuálny stav cien stavebných materiálov na trhu, Dostupné na internete: <https://www.kros.sk/blog/aktualny-stav-cien-stavebnych-materialov-na-trhu/>
5. Kros a.s. (2022), Dramatický rast cien v stavebníctve prináša nové riziká. Ako ich vidia odborníci z praxe, Dostupné na internete: <https://www.kros.sk/blog/dramaticky-rast-cien-v-stavebnictve-prinasa-nove-rizika-ako-ich-vidia-odbornici-z-praxe/>
6. Kros a.s. (2022), Nárast cien stavebných materiálov na trhu od začiatku roka 2022, Dostupné na internete: <https://www.kros.sk/blog/narast-cien-stavebnych-materialov-na-trhu-od-zaciatku-roka-2022/>
7. Kros a.s., (2021), Navyšovanie cien stavebných materiálov, Dostupné na internete: <https://www.kros.sk/blog/navysovovanie-cien-stavebnych-materialov/>
8. Metodický pokyn Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 22/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, pri výstavbe, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov – zmena zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas jej trvania (platnosť od 13.07.2022 do 23.9.2022) – nahradený pokynom 27/2022.
9. Metodický pokyn č. 27/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, pri výstavbe, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov – zmena zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas jej trvania.

10. Metodický pokyn Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 19/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, výstavby, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov (pre budúce zmluvy) (účinnosť od 8.6.2022).
11. Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky (2023), Rozhodnutie ministra o zrušení metodického pokynu 27/2022.
12. Štatistický úrad Slovenskej republiky, Dostupné na internete: <https://slovak.statistics.sk/>
13. Štatistický úrad Slovenskej republiky,(2018) Indexy cien stavebných prác, materiálov a výrobkov spotrebovávaných v stavebníctve SR, Dostupné na internete: <https://www.susr.sk/PortalTraffic/fileServlet?Dokument=10d1e568-efec-48a4-a65d-91f68d7933c8>
14. Usmernenie k rozhodnutiu ministra o zrušení metodického pokynu 27/2022.
15. Ústav súdneho znalectva, Index vývoja cien, Dostupné na internete: <https://www.usz.sk/sluzby/index-vyvoja-cien/>
16. Všeobecné metodické usmernenie Úradu pre verejné obstarávanie k aplikácii § 18 ods. 1 písm. c) zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov
17. Zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách.
18. Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov §7 – 9.

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189